

De Wulp vogel van het jaar 2019

Vogelwacht Bolsward e.o.

Jaarverslag 2018

Aan- en verkoop
Advisering
Taxaties
Huur en verhuur

Specialismen:
Woonhuizen
Bedrijfspanden
Agrarische objecten

VBO **MAKELAAR**

 SCVM
REGISTER VOOR MAKELAARS
 EN TAXATEURS

Skilwyk 13 8701 KM Bolsward T 0515 577585 www.agricola.nl

nieuwsgierig

Wie vraagt komt verder. Nieuwsgierig zijn wij naar de ontwikkelingen in ons vakgebied, naar wat daar achter de horizon van de grafische wereld gebeurt. Nieuwsgierig zijn wij vooral ook naar u. Uw bedrijf, uw wensen en uw doelen. Samen gaan we op weg, zodat wij voelen en ervaren wat u drijft. Dat is de weg naar succes. Door onze blik op de toekomst, lopen we nooit achter de feiten aan. Wij durven te investeren, want wij zien overal kansen. Welkom bij van der Eems.

Inhoudsopgave

<u>Organisatie</u>	5
<u>Van de Redactie</u>	7
<u>Beste veehouders en loonwerkers</u>	9
<u>Van het bestuur</u>	10
<u>Eerste kievitseieren van de Vogelwacht Bolsward e.o.</u>	12
<u>Wildcamera's</u>	13
<u>Nestkasten 2018</u>	14
<u>Werkgroep nazorg</u>	15
<u>Overzicht rayonkaart Vogelwacht Bolsward 2018</u>	18
<u>Waarom de Leeuwerik zo hoog vliegt</u>	19
<u>Nationale vogel of niet: de Grutto heeft het zwaar</u>	21
<u>Werkgroep Kerkuilen</u>	23
<u>Uit de oude doos</u>	24
<u>Krantenartikelen</u>	30
<u>De Zomertortel</u>	34
<u>Geslaagde weidevogelexcursie bij Murk Nijdam</u>	37
<u>Tellingen en waarnemingen Eelco Brandenburg</u>	39
<u>Nazorgcijfers per rayon (hoofdsoorten)</u>	51
<u>Overige soorten in ons wachtgebied</u>	57

**NIEUWBOUW, VERBOUW, RESTAURATIE OF
RENOVATIE PLANNEN?**

***WIJ BOUWEN UW WENSEN TOT
WERKELIJKHEID!***

**BEL ONS
(0515) 572516**

Volg ons:

HICHTUMERWEG 2, 8701 PG BOLSWARD | INFO@HUITEMA-VALLINGA.NL | WWW.HUITEMA-VALLINGA.NL

Organisatie

*Vogelwacht Bolsward e.o., opgericht 28 februari 1947, aangesloten bij de BFWW.
Aantal leden en donateurs 330.*

Bestuur:

Voorzitter: E. Rosenau, Kleine Dylakker 32, 8701 HX
Bolsward. [Tel: 06-13464297](tel:06-13464297) e-mail: rosenau1@gmail.com

Secretaris: G. Hofstra, Fûgelleane 36, 8702 CD
Bolsward. [Tel: 0515-579471](tel:0515-579471) e-mail: vogelwachtbolsward@outlook.com

Notulist en agendabeheer: J. Kroese, e-mail: jandistillateur@gmail.com
Bolsward. [Tel: 06-29335374](tel:06-29335374)

Penningmeester: G. Hofstra, Fûgelleane 36, 8702 CD
Bolsward. [Tel: 0515-579471](tel:0515-579471) e-mail: vogelwachtbolsward@outlook.com

Nazorg coördinator adm.: M. van Spanning, Harlingerstraat 53a, 8701 WR
Bolsward. [Tel: 06-42753632](tel:06-42753632) e-mail: vogelwachtnazorg@outlook.com

Nazorg coördinator veldwerk: M. van Spanning, Harlingerstraat 53a, 8701 WR
Bolsward. [Tel: 06-42753632](tel:06-42753632) e-mail: vogelwachtnazorg@outlook.com

Broedzorg coördinator: W.A. Palstra, Prinsenburg 1, 8702 AM
Bolsward. [Tel: 06-46085050](tel:06-46085050) e-mail: wpalstra@hotmail.com

Leden- en donateurs administratie: G. Hofstra, Fûgelleane 36, 8702 CD
Bolsward. [Tel: 0515-579471](tel:0515-579471) e-mail: vogelwachtbolsward@outlook.com

Doel Vogelwacht Bolsward e.o.:

Bescherming en telling van de weidevogels, wintervoeding voor zang- en watervogels. Het beschikbaar stellen en controleren van nestkasten in Bolsward.

De bewoners en met name de jeugd van Bolsward e.o. betrekken bij de natuur.

Rosenau Stuc
TRADITIONEEL STUCADOOR

*E. Rosenau
Kleine Dylakker 32
8701 HX Bolsward*

Tel. 0515-58.19.92 www.rosenau-stuc.nl 06-13.46.42.97

Functionele leden:

Jeugdcoördinator: Vacature vacant.

Foto's jeugdvogelwacht.

Redactie Jaarverslag: Ph. de Vries, De Ljip 12, 8702 CG
Bolsward. [Tel: 0515-576129](tel:0515-576129) e-mail: vogelwachtnazorg@gmail.com
R. de Lange, Groot Kerkhof 9, 8701 HG
Bolsward. [Tel: 06-11195698](tel:06-11195698) e-mail: r.de.l@home.nl

Webmaster: R. de Lange, Groot Kerkhof 9, 8701 HG
Bolsward. [Tel: 06-11195698](tel:06-11195698) e-mail: r.de.l@home.nl

Advertentiewerving: J. Ykema, de Wilster 1, 8702 CH
Bolsward. [Tel: 0515-575951](tel:0515-575951) e-mail: jp.ykema@gmail.com

Koekactie: G. Hofstra, Fûgelleane 36, 8702 CD
Bolsward. [Tel: 0515-579471](tel:0515-579471) e-mail: vogelwachtbolsward@outlook.com

Vliegende brigade:
W. Terra. [Tel: 0515-575428](tel:0515-575428) Mobiel: [Tel: 06-29230697](tel:06-29230697)

Wintervoeding:
R.O. Stoelinga. [Tel: 0515-573822](tel:0515-573822)

Financiële gegevens:

Bankrelatie: Rabobank Bolsward, rek.nr.: NL16RABO.03087.07.311

Website: www.vogelwachtbolsward.nl

Van de Redactie

Zo rond half oktober zijn we weer begonnen met de start van het maken van de jaargids.

Via Gosse Hofstra zetten we de lijnen weer uit naar alle mensen die meewerken aan het leveren van artikelen. En natuurlijk niet te vergeten onze vaste advertentiewerker Joop Ykema.

In september hebben we als redactie al een avond met Marco van Spanning doorgebracht. Hier hebben we gebrainstormd over de tabellen van de nazorgcijfers per rayon. Dit heeft Marco overgenomen van Jaap van Lingen, die 5 februari 2018 plotseling is overleden.

Met zijn drietjes proberen we voor deze tabellen een overzichtelijker en uitgebreider bestand te maken welke elk jaar gemakkelijk zijn aan te passen. Voorwaar een hele klus. U ziet het resultaat in deze gids. Rutger en ik zien elkaar 13 november voor de eerste avond voor de opmaak van de gids. Rutger is intussen verhuisd naar de Bunders en heeft daar een prachtige plek gekregen. Met hulp van vader Eelco en broer Joost heeft hij het huis schitterend verbouwd.

Zoals u ziet is de rubriek van de fotowedstrijd ver-

vallen, er was te weinig animo.

Om de 2 weken komen we een avond bij elkaar en verdelen na afloop de taken en pakken alle aangeleverde stukken aan. Interview afnemen voor het stuk van: "Uit de oude doos". Alles in het juiste lettertype, juiste lettergrootte. Tekstueel alle stukken nalopen en aanpassen. Laatste overall controle op spelling en stijl door Joop Ykema. Foto's uitzoeken en plaatsen bij de bijbehorende tekst. Alle advertenties rangschikken. Tabellen opmaken en te pas maken. Alles verwerken in het Page-plus programma met 3 kolommen en op A5 formaat. Kopie aanleveren bij de drukker.

Opdracht geven aan V.d. Eems drukkerijen te Oosterend over aantallen, datum van aflevering en de rekening naar de penningmeester. We zijn dan zo ongeveer de derde week van januari.

We zijn een goed op elkaar ingespeeld team. Bovenal is het gezellig en gaan onze gesprekken over van alles en nog wat. Bakje koffie en een biertje, het wordt bijna een traditie.

In de vorige jaargids schreven we over de achteruitgang van onze prachtige weidevogels en hoe actueel dat in de lan-

delijke en lokale pers was geworden. Je kunt nu wel stellen dat alle commotie rondom weidevogelbescherming, kwetsbaarheid van de natuur, klimaatverandering, intensieve- en extensieve veehouderij buitengewone proporties aanneemt. Er gaat zeker geen week voorbij of er is wel iets van bovenstaande te horen of te lezen op TV of in de krant. Het lijkt wel

of standpunten aan de ene kant verhard en aan de andere kant wordt gelukkig de dialoog gezocht. Feit is dat het belabberd gesteld is met de natuur op het meeste boerenland.

Zorgen over afname aan aantallen weidevogels, insecten, kortom de biodi-

versiteit. Zorgen bij veehouders over steeds meer knellende regelgeving, meer kosten en onzekere toekomst vanuit de regering en vanuit Brussel. Zorgen over het klimaat, veel te warme zomers en veel te droog. Zorgen over de overproductie in een landje als Nederland, dat meent de halve wereldbevolking van zuivel te moeten voorzien. Een bijna duivels dilemma om alles in goede banen te leiden. Feit is dat diepte-ontwatering, monocultuur graslanden en intensieve veehouderij de nekslag voor de weidevogels is. Hieraan gekoppeld de toenemende predatie en het verbod op bejaging van schadelijk wild voor de weidevogels maakt het sombere plaatje compleet.

Is het dan alleen maar somberheid en pessimisme wat de klok slaat? Nee, volgens mij niet. Realistisch is wel dat we niet de weilanden van 50 jaar geleden weer terugkrijgen. Maar er komen wel steeds meer plaatselijke,

kleine initiatieven voor het behoud van de weidevogels. Ook is er subsidie en landelijke acties om veranderingen tot stand te brengen. Veehouders en hun belangenorganisatie zien ook in dat de publieke opinie verandert. Biologisch en milieuvriendelijk, kortom een diervriendelijk en kwalitatief goed product wat iets meer mag gaan kosten. Onze landbouw expertise daar brengen waar de wereldbevolking er profijt van heeft, en niet over de ruggen van goedkope arbeidskrachten om zo snel mogelijk rijk te worden.

Het uitje van het bestuur naar een veehouder die wel weidevogels op zijn landerijen heeft, is daar een voorbeeld van. Bij veehouder Bôte de Boer is dit ook het geval. Het kan dus wel. De ontwikkeling van de nestpan om nesten tegen de sleepslangen te beschermen, is een succesvolle actie. En brede kruidenrijke stroken op grasland; goed voor insecten, kuikens en vluchtplaatsen

tegen predatoren. Plasdras gebieden en een hogere waterstand is steeds meer gangbaar.

Het mogen bejagen van predatoren lijkt te worden versoepeld. Regering en Provincie lijken de strenge natuurbeschermingsregels wat los te laten.

De pas uitgekomen Vogelatlas, een meesterwerk van de Vogelbescherming, is een prima onderbouwd naslagwerk. Hiermee kan deze club een vuist maken naar de regering om meer actie te ondernemen voor behoudt van een goede vogelstand en hun biotopen.

Het blijft afwachten of alle initiatieven gaan helpen.

We willen ieder weer hartelijk danken voor zijn/haar bijdrage aan deze gids. Wij wensen u veel leesplezier.

Philip de Vries
Rutger de Lange

GEZOCHT

Vogelwacht Bolsward is op zoek naar bestuursleden.

Lijkt het u het leuk om dit bestuur te komen versterken?

Meldt u dan aan bij Gosse Hofstra tel: 0515-579471.

Beste veehouders en loonwerkers

Als u in het broedseizoen van plan bent werkzaamheden op uw landerijen te verrichten, dan wel vee los wilt laten in een perceel waar weidevogels broeden, bel dan tijdig met de vliegende brigade waarvan W. Terra de coördinator is.

Met name graag extra uw aandacht en tijdig inschakelen van de vliegende brigade daar waar het werkzaamheden op maispercelen betreft.

Tot de leden van de vliegende brigade behoren de volgende nazorgers:

W. Terra 1e coördinator
Tel:06-29230697
Tel:0515-575428

W. Louwsma
Tel:0515-575151

W. Palstra
Tel:06-28050635

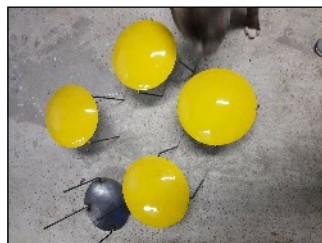
De nestpan

De bond van Friese vogelwachten heeft in samenwerking met de provincie een nestpan ontwikkeld. Deze is te gebruiken als u mest gaat uitrijden met een sleepslang. Zie de foto.

Mochten er in uw weiland nesten aanwezig zijn van weidevogels, dan is de nestpan een probaat middel om het broedsel te beschermen. Enkele veehouders hebben vorig jaar al met succes de nestpan gebruikt.

U kunt contact opnemen met uw nazorger als u niet zeker weet of er nesten aanwezig zijn.

Mocht u hiervan gebruik maken dan kunt u contact opnemen met ons bestuurslid Marco van Spanning, telefoonnummer 06-42753632 of e-mail: vogelwachtnazorg@outlook.com

Ronald B. Rosenau
eigenaar

Nieuwmarkt 7 8701 KK Bolsward
info@verfstunt.nl
tel: 0515-581580

VERFZAAK BOLSWARD
topkwaliteit voor scherpe prijzen

www.verfstunt.nl

Van het bestuur

Beste natuurvrienden,

Het jaar 2018 ligt weer achter ons. Een erg koud voorjaar en een warme, droge zomer.

Ik kreeg een foto toegestuurd van Wiebe Palstra waarop wordt getoond dat hij op 17 maart

met Jan Kroese in het weiland is bij een temperatuur van 0 graden met windkracht 6 uit het noord-oosten. De dag ervoor was het eerste kievitseij al gevonden. 4 maart stond men hier nog op de schaats. De droogte die later volgde, zorgde ervoor dat de weidevogels moeilijk aan voedsel konden komen. Ik heb zelf ervaren tijdens de nazorg dat grote scheuren door de droogte zich veelvuldig voordeden. De BFVW deed een oproep om weilanden nat te maken.

Echter, we moeten ons zorgen maken over de weidevogelstand. In de jaren zestig telde ons land nog 120.000 broedparen van de grutto, 80 % van de totale Noordwest-Europese populatie. De helft ervan zat in Friesland. Er is geen kwart meer van over! Dan scoort de grutto nog goed ook in vergelijking met sommige

soorten. Kempshaan en veldleeuwierik kelderden als broedvogel met 90 procent, de watersnip verloor driekwart.

De BFVW heeft plannen opgestart om de broedmachine in te zetten. Dit gaat dan voornamelijk om kievitseieren, die toch verloren zouden gaan op bv. maisvelden. Dit zal op termijn niet de echte oplossing zijn van het

kenn, omdat zij de kennis in huis hebben.

De BFVW wil in 2019 een nieuw beleidsplan introduceren. Om dit te steunen is het nodig, dat alle neuzen dezelfde kant op staan. Er is onlangs onder alle leden een enquête gehouden.

Er is sprake van een uitgebreide uitkomst. Echter, ik beperk me tot één gegeven.

De vraag was: "Moet de BFVW moeite doen om het aaisykjen te behouden".

De uitkomst is: 41% zegt nee, 35% zegt ja, en 24% vindt het niet belangrijk, maar heeft er ook geen moeite mee. Een lastige uitkomst lijkt mij, maar voorlopig is het niet aan de orde dat er bij de provincie weer een aanvraag zal worden gedaan.

Op 19 mei zijn wij met 14 personen op excursie geweest bij "weidevogelboer"

Murk Nijdam, onder Wommels. Zijn lan-

derijen zijn een pareltje voor het leefklimaat van de weidevogels. Zeer veel broedgevallen en hij beheert twee grote plasdras percelen. Hier broeden bv. op een eilandje de stern, de kluut en de wilde eend bij elkaar. Tevens zag ik een gele kwikstaart en Murk Nijdam heeft het be-

Slagerij De Boer

Het adres voor:
Barbecue - Gourmet - Regionaal rundvlees
Friërne yarkensvlees
Frieshe droge worst

Jongemastraat 35, 8701 JB Bolsward
telefoon 0515 - 57395

Friesche Ambachtelijke
SLAGER

Ambachtelijk lekker

probleem. De diepere oorzaak is de aanpak van de biotoopverbetering.

Er is reeds een vergunning en subsidie aangevraagd bij de provincie, en dat maakt naar mijn idee grote kans van slagen. Studenten van de Universiteit van Groningen zijn bereid gevonden om mee te wer-

heer over een grote oeverwaluwwand. Dit was me een belevenis!

Er zijn ook nog enkele trieste berichten te vermelden. Op 5 februari overleed ons bestuurslid Jaap van Lingen uit Tjerkwerd. Hij was nog maar 55 jaar. Jaap was bij ons de nazorg-coördinator administratief, en heeft dat met verve gedaan. Het voltallige bestuur is in Tjerkwerd geweest voor het bijwonen van de afscheidsdienst. Jaap zou vorig jaar aftreden en als aandenken had ik een glazen kievit besteld bij de glasblazer in Exmorra. Omdat ik wist dat het niet goed zou gaan met hem heb ik het kleinood niet afbesteld en samen met Marco dit op een later tijdstip aangeboden aan zijn partner Betty. Marco had een vogelhokje gemaakt met daarop het geschilderde hoofd van Jaap. Zij was ontroerd en ze was ons hiervoor zeer erkentelijk.

Op 11 maart overleed Theo de Boer, erelid van

Vogelwacht Bolsward. Hij is 86 jaar geworden. Theo was een markant figuur binnen de wacht en is decennia lang penningmeester geweest.

Philip is vorig jaar nog bij hem geweest voor een interview, wat in het jaarverslag van 2017 staat vermeld. Zijn lichamelijke conditie was toen al zeer broos.

Op 6 november overleed onze trouwe lid en nazorger August Niemarkt.

Hij werd 70 jaar. Ik heb gebeld met zijn zoon Michel die te kennen gaf dat de laatste jaren zijn gezondheid te wensen overliet.

"Zo is het goed" stond boven de rouwadvertentie.

Nog een heel aardig punt om te vermelden. Ik werd gebeld door Benny Stevens, bestuurslid van de wandelclub "Meerslag om Bolsward". Hij is ook lid van onze wacht. De stichting ging zich opheffen en er was nog wat geld in kas

wat ze wilden besteden aan bv. sportclubs, natuurverenigingen etc. "Ik moest er maar niet teveel van verwachten", waren zijn woorden. Wie schetst mijn verbazing dat ik een brief kreeg van de secretaris met de vermelding dat we €1000,00 tegemoet konden zien. Dit was geweldig! en heb hen bedankt en aangegeven waar het bedrag aan zou worden besteed: een licht-gewicht ladder voor de kerkuilen groep.

Ik wens u veel leesplezier met dit jaarverslag wat weer op een voortreffelijke manier is samen gesteld door onze redacteurs Philip de Vries en Rutger de Lange. De wacht is hun zeer erkentelijk hiervoor, want het vergt veel inspanning en creativiteit.

Tot slot wenst het bestuur van vogelwacht Bolsward e.o. u een goede gezondheid en geniet van de mooi natuur om ons heen.

Gosse Hofstra.

Marmar - Graniet - Leisteen

Vloer- en wandtegels • Aanrechtbladen
Vensterbanken • Tegellijmen
Grafmonumenten • Etc.

Steenhouwerij en natuursteenhandel

MARNE

NATUURSTEEN BV

Bedrijvenpark de Marne 8 • BOLSWARD
www.marne-natuursteen.nl • Tel. 0515-573712

Eerste kievitseieren van de Vogelwacht Bolsward e.o.

Na relatief zacht winterweer in de maanden december en januari kwam er half februari toch nog een hogedrukgebied vanuit Rusland onze kant op. Dit hogedrukgebied ging gepaard met een stevige, koude wind en lage temperaturen en hield stand tot begin maart. De eerste dagen van maart werd er zelfs nog geschaatst op de ijsbanen en slootjes, zoals in de Fûgelkrite. Op 4 maart viel de dooi in, maar was het nog niet gedaan met de lichte vorst in de nachtelijke uren. Ook de stevige koude wind uit noordoostelijke richting wilde zich maar niet gewonnen geven. Ondanks het winterse karakter van het weer,

werd op 16 maart het eerste kievitse van Friesland gevonden door Riemer Miedema om 18:03 uur in It Heidenskip. Zaterdag 17 maart was het opnieuw raak in It Heidenskip. Ondanks de nachtvorst van vier graden onder nul en een gure, stormachtige wind wist Hendrik Haanstra van Workum het eerste ei van de gemeente Súdwest-Fryslân te vinden. Met deze vondst was het "frije fjild aaisykjen" in deze gemeente gebeurd voor onze wachters. Wel mocht er nog gezocht worden in het hele rayon waar Vogelwacht Bolsward e.o. nazorg doet, naar het eerste kievitse van de vogelwacht. Op woensdag 28 maart was het raak voor ons lid Jan Willem Postma uit Sneek. Hij deed zijn

vondst, een twake, nabij Burgwerd in het weiland van de familie Strikwerda. In 2016 had Jan Willem ook al succes, toen hij het eerste ei van de gemeente Súdwest-Fryslân vond in de omgeving van Sybrandyburen.

Een dag later, donderdagmiddag 29 maart, kreeg Gosse Hofstra een melding van ons jeugdlid Djayden van Spanning met de boodschap, dat de jonge zoeker een eitje bij de familie Kroondijk nabij Hichtum had gevonden. Ook vorig wist Djayden het eerste jeugdei te vinden, toen samen met zijn zus Destiny. Met de vondsten van de eerste eieren kunnen we stellen dat het weidevogel-seizoen toch echt was begonnen.

Wiebe Palstra.

Maatschap Fysiotherapie **Franekerstraat 20 Bolsward**

maatschap
Fysio therapeuten
Bolsward

www.fysiotherapiebolsward.nl

Wildcamera's

Sinds 2 jaar is onze vogelwacht in het bezit van 2 wildcamera's. Deze worden ingezet om de predatoren op te sporen die de eieren en de jongen op vreten in onze weidevogelgebieden.

Sinds we dit doen is er bewustwording ontstaan dat er veel marters en vossen zijn, die men normaal eigenlijk nooit ziet. Zelfs in het bestuur van het collectief Súdwestkust zaten mensen die mij voor gek verklaarden. Echter, sinds duidelijk is geworden dat er veel predatie is, heeft het collectief meerdere vossenvallen aangeschaft. In enkele zijn al vossen gevangen. We zien veel met deze wildcame-

ra's. Zo krijgen we een goed beeld wat er leeft rondom en in een gebied. O.a. reeën, buizerds, havik, verwilderde katten, vossen, boommarters, steenmarters, bunzingen, dassen, ratten en reigers. Mooie vogels zoals de grutto, kievit en kemp-haan bergeenden etc. komen soms tientallen keren in beeld als ze foerageren. Verder is veel samenwerking/overleg met Vogelwacht Makkum bij de signalering van predatoren. Samen met Wiebe Palstra en Jan Willem Postma zijn we vaak het veld in geweest om predatie en predatoren op te sporen. Ook zijn Wiebe en ik met de jagers mee geweest met de lichtbak van 21.30 uur tot soms wel

02.00 uur in de nacht. Dit alles voor de weidevogels. Desondanks zijn er nog vele nesten geplunderd en veel jongen door de luchtbrigade opgepeuzeld.

Ik heb de beelden wel eens op de vergadering laten zien. Mocht iemand vermoeden dat ergens een predator aanwezig is, meld het dan even bij het bestuur, dan gaan we er eens langs.

Want sinds de beelden er zijn, is er meer begrip vanuit alle hoeken dat predatie een groot probleem is. De beelden stuur ik ook naar de provincie en de BFVW, zodat zij ook weten wat er zich in het veld allemaal afspeelt.

Jan Kroese.

Nestkasten 2018

Broedzorg 2018 S. Witteveen.

Van Simme Witteveen gegevens door gekregen. Betreft plan Noord waar hij woont.

8 Kasten geïnventariseerd: 3x koolmees, 2x pimpelmees, 1 spreeuw en 1 ringmus, 1 kast leeg.

Simme Witteveen.

GEZOCHT

Vogelwacht Bolsward heeft een kleine 100 nestkasten in Bolsward in beheer. Deze dienen elk jaar na het broedseizoen schoongemaakt te worden. Tevens wordt geïnventariseerd wat de resultaten zijn geweest. VW Bolsward zoekt enthousiaste vrijwilligers die zich hiervoor willen aanmelden. Het is heel leuk werk en de wacht heeft een lichtmetalen ladder beschikbaar. Aanmelden kan via het bestuur en zijn zeer benieuwd naar uw reactie.

Nu ook aanhanger verhuur:

Pak een Bak

Met vriendelijke groet,

Car Cosmetics Piersma
Rients Piersma

De Marne 126b 8701 MC Bolsward

Tel. (0515)575068 - mobiel (06) 28 71 80 55 - carcosmeticspiersma@home.nl

Werkgroep nazorg

Hoe staat het ervoor met ons wachtgebied: Op dit moment hebben we 61 rayons.

Hier wordt door 58 nazorgers op 3386 ha. nazorg verricht.

We hebben dit jaar de bezem gehaald door de rayons waar al jaren geen weidevogel

meer zit en deze zijn verwijderd. Tevens hebben de rayons een nieuw nummer gekregen.

Er zijn nog wat vrije rayons, hier zitten wel vogels waar we nog nazorgers voor zoeken.

We hebben er dit jaar 4 nazorgers bij gekregen en daar zijn wij heel blij mee.

Toch zoeken we nog meer nazorgers, maar ook vrijwilligers voor onze nestkasten.

Vogelwacht Bolsward vergrijst en kan uw hulp gebruiken. Als u dit leuk vindt, aarzel dan niet en meld u aan bij mij.

Marco van Spanning.

Afgelopen seizoen,

Het eerste ei van Friesland werd op 16 maart gevonden in het Heidenskip en op maandag

18 maart werd het eerste ei van Súdwest-Fryslân gevonden.

Wij liepen in de kou te zoeken, half maart viel de dooi in.

De modder kleefde behoorlijk aan je laarzen, en

UW ALLROUND DIERENZAAK

VOOR AL UW DIERENBENODIGDHEDEN EN HENGELSPORT

DISCUS

DIERENSPECIAALZAAK EN HENGELSPORT A.P. VAN DER FEER

DIJKSTRAAT 13-15 / 8701 KB BOLSWARD T 0515 - 58 12 52 E DIERENWINKEL@APVDFFEER.NL
W DISCUSVANDERFEER.NL | GRATIS PARKEREN OP EIGEN TERREIN ACHTER DE WINKEL.

daarna kwam een periode van droogte, die voor de weidevogels slecht uitpakte.

De weidevogels moeten het al opnemen tegen de predatie.

Deze predatie wordt steeds heftiger, volgens mij zijn in mijn rayon dit jaar 30 nesten verloren gegaan.

Dit komt voornamelijk op rekening van marters en de luchtbrigade, en het

aantal marters neemt nog steeds toe.

Deze beesten worden een plaag, en de steenmarter wordt ook steeds meer in dorpen en

steden signaleerd. Deze beesten wil je niet graag in je huis hebben!

En als de weidevogel toch zijn eieren kon uit broeden, moesten de kuikens ook nog de droogte zien te overleven. Kortom, er was veel te weinig voedsel te vinden.

Daarnaast moeten ze ook nog proberen te overleven, want nu komt de predatie opnieuw om de hoek kijken door de Roek, de Kraai en de Buizerd. Als het zo door gaat, gaan we de verkeerde kant op. We zullen dan naar een heel andere natuur kijken. Het ligt niet alleen aan predatie, maar ik vind dat je het wild beter moet beheren.

Kijk bijv. naar de Roekenkolonies om Bolsward, en richting Nijland.

Ziet u daar nog weidevogels, ik niet, terwijl daar vroeger veel vogels zaten te broeden.

Dat heeft ook te maken met de vrucht van de weilanden, weinig kruidenrijk, maar veel speedgras.

Het gif is natuurlijk ook niet goed voor de insecten, die door de kuikens worden gegeten.

Kortom, alles bij elkaar, zullen we steeds meer weidevogels verliezen.

Willen we de weidevogels behouden, dan zullen wij dit door een brede en gezamenlijke aanpak moeten doen. Predatie beheren, waterpeil omhoog en meer kruidenrijk weiland.

Marco van Spanning,
Nazorg coördinator
Veldwerk.

KOOP BIJ ONZE ADVERTEERDERS

Zij hebben mede mogelijk gemaakt dat wij dit jaarverslag uit konden geven.

Comfortabel Lopen

- *Schoenen*
- *Podotherapie*
- *Pedicure*

BLEEKER schoenen

MODE IN PASVORM

Jongemastraat 7 (t/o het Stadhuis) Bolsward
Telefoon: 0515 - 572584 www.bleekerschoenen.nl

HANZE ZONWERING

Specialisten in:

*Buitenzonwering • raamdecoratie
• rolluiken • garagedeuren
• veranda • overkapping
• shutters • reparatie/onderhoud*

Dinsdag - vrijdag: 09:00-12:00 13:30-17:00

Zaterdag van 13:30-16:30

Vanaf 1 september t/m 1 maart

uitsluitend op afspraak

info@hanzezonwering.nl

www.hanzezonwering.nl

Vogelwacht Bolsward e.o. is op zoek naar een (aantal) enthousiaste mens(en) die de jeugd van Bolsward wegwijs willen maken in de natuur in hun eigen omgeving.

Wat kun je inhoudelijk van deze functie maken?

- Samen met de basisschool jeugd zaken die leven binnen de Vogelwacht Bolsward e.o. oppakken;

Te denken valt aan

- Nestkast controle en schoonmaken.
- Nestkasten maken en ophangen.
- Eendenkorven plaatsen.
- Zwaluwwand inspectie en schoonmaken.
- Gebruik maken van de educatieve materialen van de BFVW.
- Meelopen met een nazorger in het veld: eieren zoeken en nesten beschermen.
- Educatie op de basisscholen.

Is dit iets voor jou: Neem dan contact op met Gosse Hofstra: tel: 0515-579471 of e-mail: vogelwachtbolsward@outlook.com

**AAN ALLE LEDEN EN DONATEURS
WANNEER U GAAT VERHUIZEN
GRAAG TIJDIG UW ADRESWIJZIGING
DOORGEVEN AAN G. HOFSTRA
0515-579471
vogelwachtbolsward@outlook.com**

Waarom de Leeuwerik zo hoog vliegt

Tegenwoordig spelen engelen en heiligen een hoofdrol in de hemel. In lang vervlogen tijden bekleedde de leeuwerik een belangrijke functie in de hemel, maar dat is misgegaan. Sindsdien vliegt hij zingend vrijwel recht om-

hoog tot hij niet meer te zien is. Hij lijkt naar de hemel te vliegen. En dat is ook zo. Luister naar deze oude legende:

Als zielen na het aardse bestaan opstijgen naar het hiernamaals, kloppen ze zonder uitzondering hoopvol aan bij de grote gouden deur van de hemelpoort. Lang niet iedereen mag naar binnen, alleen de mensen die een rechtvaardig leven hebben geleid, worden deelgenoot van het hemelse paradijs. De hemelpoortbewaker bepaalt wie wel of geen toegang krijgt. Voor die gouden deur is het een drukte van belang, alle doden proberen op eerlijke, dan wel slinkse wijze, binnen te komen. De bewaker moet sterk in zijn schoenen staan om de drukte aan te kunnen. Tot

het begin van onze jaartelling was de leeuwerik de bewaker. Hij is een energieke en rusteloze vogel die uitbundig zingend zijn werk deed. Nogal wat slechte zielen probeerden op sluwe wijze binnen te glippen en de leeuwerik moest dit voorkomen. Door de stress om hen de toegang te ontnemen, begon de vogel steeds meer te vloeken.

Toen Jezus in het jaar 33 naar de hemel opsteeg en de eindeloze stroom hoopvolle en angstige zielen passeerde, hoorde Hij bij de poort de leeuwerik vloeken. Dat was voor Hem onaanvaardbaar en Hij deed zijn beklag bij Zijn Vader, die de leeuwerik direct uit zijn functie onthief en hem terugstuurde naar de aarde.

De leeuwerik was boos en ontdaan over zijn ontslag en terugkeer naar het zware aardse bestaan. Daarom probeert hij nog steeds terug te keren naar de hemel, maar zijn opvolger Petrus is streng en stuurt hem steeds terug. Daarom ziet u tot de dag

van vandaag de leeuwerik hoopvol jubelend in een vrijwel rechte lijn naar de hemel vliegen. Maar als hij boven is, duwt Petrus hem onverbiddelijk naar beneden en dwarrelt hij al vloekend naar de aarde terug.

In heel Europa komt kwam de leeuwerik voor. In Nederland en België vooral de veldleeuwerik en in veel mindere mate de boom- en de kuifleeuwerik. De veldleeuwerik leefde in rustige open gebieden zoals weides, bouwland, heide en de duinen. In de jaren zeventig van de vorige eeuw was het jubelende gezang overal op het platteland te horen en was hij na de huismus en merel de meest talrijke broedvogel in Nederland. Hun aantal is nu met 90% gedaald naar schatting zijn er 750 duizend tot 1,1 miljoen broedparen verdwenen, en neemt nog steeds af door intensivering van de landbouw en de verandering van het landschap. Hierdoor staat de veldleeuwerik op de rode lijst van ernstige bedreigde vogels.

Eelco de lange.

Weidevogelbeschermers gevraagd (nazorgers)!

Helaas is de wacht veel nazorgers kwijtgeraakt, dit komt mede doordat Vogelwacht Bolsward vergrijst. Het zou erg jammer zijn dat een wacht die al zo lang bestaat, op den duur zou verdwijnen!

Daarom zijn wij ook op zoek naar nieuwe nazorgers. Iedereen (dus ook zonder ervaring op dit gebied) kan nazorger worden!

**Want het blijft toch wel geweldig in het vrije veld:
al die prachtige weidevogels om je heen en al die geluiden van vogels te horen.**

Bent u nu gewoon lid en hebt u wat met de natuur of lijkt het u leuk om aan nazorg te doen, twijfel niet, want wij staan te springen om nieuwe nazorgers.

Meld je aan, wij zullen je eerst met iemand laten nazorgen om dit te leren.

KOOP BIJ ONZE ADVERTEERDERS

Zij hebben mede mogelijk gemaakt dat wij dit jaarverslag uit konden geven.

Nationale vogel of niet: de Grutto heeft het zwaar

Brazilië heeft de roodbuiklijster; Paraguay de naaktekeelklokvogel. Frankrijk de Gallische haan en Japan de groene fazant. Nationale vogels die het land symboliseren en extra worden beschermd. Sinds 2015 heeft Nederland ook zo'n vogel: de grutto. Maar, zo blijkt uit de net verschenen *Vogelatlas*, met die vogel gaat het in Nederland helemaal niet goed.

De vogelwereld in Nederland is de afgelopen veertig jaar 'behoorlijk op zijn kop gezet', concludeert de *Vogelatlas*. Duizenden vogelaars brachten gedurende drie jaar in kaart hoe de vogelstand zich ontwikkelde. Er zijn verrassende nieuwkomers, zoals de zeearend en de kraanvogel. Maar over het algemeen is er sprake van 'verarming', aldus de atlas.

'Nederland wordt steeds meer een eenheidsworst

als je kijkt naar de vogelbevolking' zegt directeur Theo Verstraël van SO-VON Vogelonderzoek. 'Vooral soorten die hoge eisen stellen aan hun leefomgeving verdwijnen.' Als voorbeeld noemt hij de klapexster, de duinpieper en de ortolaan. 'Maar het gaat om een hele rits vogels.'

Neem nationale vogel de grutto. Toen Verstraël zich zo'n veertig jaar geleden ging verdiepen in de vogelstand, waren er zo'n 120 duizend broedparen. Nu zijn het er nog zo'n 30 duizend. 'De grutto houdt van kruidenrijke, drassige weilanden', zegt Verstraël.

'Die zijn er steeds minder. En als ze er zijn, wordt de rust vaak verstoord door agrarische bewerking.'

Zaterdag overhandigde Verstraël de atlas aan minister Carola Schouten (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit). In zijn praatje voerde hij de grutto aan als voorbeeld van

vogels die onder druk staan in Nederland. 'Er moet iets veranderen in de landbouw en ik hoop en denk dat de minister zich dat ook realiseert.'

De *Vogelatlas* is de bijbel van de Nederlandse vogelbescherming. De cijfers geven hun een breekijzer in de onderhandelingen met politici over landschapsinrichting en natuur. 'Hiermee kunnen we bij de overheid aankomen', zegt Kees de Pater van de Vogelbescherming. 'Nederland is verplicht drastische maatregelen te nemen om de bedreigde

da
Drogisterij & Parfumerie ATSMa
Bolsward - Workum

vogelsoorten te beschermen. Dat is verankerd in Europese regelgeving.' Geen sinecure', noemt Verstrael het samenstellen van de atlas. Om tot een representatief overzicht te komen, werd Nederland verdeeld in 1.685 hokjes van 5 bij 5 kilometer. Binnen elk hokje deden tellers, veelal vrijwilligers, op acht plaatsen een steekproef.

Om ook zeldzame vogels te kunnen vinden, speelden vrijwilligers vogelgeluiden af met hun telefoons. Verstrael: 'Op die manier kun je vogels die vrij zeldzaam zijn, zoals de klein waterhoen en de porseleinhoen, verleiden te antwoorden. Een goede manier om te bepalen of ze aanwezig zijn.'

Heuglijk nieuws is er ook, constateert de *Vogelatlas*. Zo beleeft de kraanvogel een mogelijke opmars. Datzelfde geldt voor de grote zilverreiger, waarvan in de winter zo'n 10 duizend exemplaren zijn geteld. Verstrael: 'Twintig jaar geleden sprongen fanatieke vogelaars nog meteen in de auto als er ergens een zilverreiger was gespot.'

Toch is overheidsingrijpen nodig om een verdere kaalslag van de vogelwereld in Nederland tegen te gaan, menen

Verstrael en de Vogelbescherming. 'Iedereen kijkt graag naar de grutto', zegt Verstrael. En bovendien: wie wil het verdwijnen van de nationale vogel nou op zijn geweten hebben?

Bron: De Volkskrant, 26 november 2018.

Nu, elke beurt en APK met sporing controle.

HYPERMODERN

www.stoebo.com

Voor alle merken auto's!

STOEBO

Automobilbedrijf

De Marne 104, Bolsward
T 0515 572 626 E info@stoebo.com

Werkgroep kerkuilen

Het was dit broedseizoen zwaar voor de kerkuilen. Het warme weer en verder geen of weinig muizen te bekennen.

Vanaf de tweede week van juni controleren we de nestkasten.

Wat we eigenlijk nog nooit hebben meegemaakt is, dat we tijdens het controleren van de nestkasten een hele avond geen enkel broedsel zijn tegengekomen.

Later waren er dit jaar toch nog 14 broedsels te bewonderen, tegen 14 paar vorig jaar.

We konden 38 jongen ringen, vorig jaar rond de 64. Laten we hopen dat het volgend jaar beter is; dat er meer voedsel is en misschien iets koeler weer.

De Steenuilen deden het met 3 paartjes met jongen redelijk hetzelfde als voorgaand jaar.

Tijdens onze nestcontrole kwamen we een boom tegen die was omgezaagd. Er zat een buizerdnest in met zeker 2 jonge vogels. Jammer dat dit soort dingen gebeuren.

Durk, Marco, Ewout en Jappie

U bent van harte welkom in

MIEDEMA

FISH & CHIPS

BOLSWARD

Snekerpoort 7
Tel. 0515 572209

MIEDEMA's LUNCHROOM

Snacks, frites en broodjes
Koffie en gebak
Schep- en softijs
Diverse heerlijke menu's
Diverse biersoorten
Diverse stokbroodjes

Terras op zuiden!

Geopend:
Ma/Za 10.00 - 00.00 uur

Appelmarkt 4
Tel. 0515 575700

Uit de oude doos In gesprek met Appie Nagel

Het is 7 november. Prachtig zonnig weer, een strak blauwe lucht en veel te warm voor de tijd van het jaar. Ik fiets naar de Braberyntjesstraat 28. Mw. Nagel laat me gastvrij binnen. Koffie met koek. We hebben het goed.

Eerst bewonder ik de prachtige achtertuin van de familie Nagel. Hier wonen vogelliefhebbers, dat zie je direct. Prachtige bosschages en veel bloemen. Vogelhokjes en voederplekken. Een lust voor het oog. Binnenkort 55 jaar getrouwd, wat een rijkdom. Even een paar foto's genomen van een man die zich al bijna zijn hele leven bezighoudt met natuur en met name vogels. Wie

kent Nagel niet in Bolsward? 79 Jaar, een schrandere koppie en een wakend oog. Goed bij de tijd. Iemand die zijn zaken voor elkaar heeft. En dus iemand die veel kan vertellen.

Twee uurtjes zijn zo voorbij en wat opvalt is dat de passie voor natuur en vogels ook door Mw. Nagel wordt gedeeld. Zij kent veel vogels bij naam en ook hun herkomst en gewoontes.

We gaan er even gezellig voor zitten en al snel komt het archief van Dhr. Nagel tevoorschijn.

Wat een werk en nauwkeurigheid. Alles wat de vogelwacht betreft, de BFVW en het eieren zoeken heeft Nagel bijgehouden in mappen en dossiers vanaf 1966. Hij heeft alle jaarverslagen van de BFVW, de eerste laten aanleveren door Sake Roodbergen, en zo elk jaar verder opgespaard. Alle Vanellus zijn in zijn bezit. En natuurlijk alle jaarverslagen van onze wacht. Een rijke schat

aan naslagwerk. Maar wat nog veel meer bijzonder is, dat het ook allemaal in het hoofd van de man zit en op de juiste volgorde. Een lopende almanak!

Geboren in Drogeham en met de paplepel het eieren zoeken ingegoten gekregen. Met heit en pake de weilanden in. Ze kwamen thuis met eieren van Kievit, Scholekster, Patrijs, Fazant en Grutto. Moeder maakte van alle eieren een grote omelet. In deze tijd ondenkbaar, maar toen heel gewoon. Zelfs vond Nagel een keer de eieren van een Wulp, welke hij eerst niet kon thuisbrengen. Ze waren van een Regenwulp. Vond ooit het eerste ei van Drogeham en kreeg daar toen 2,50 gulden voor. Een flink bedrag in die tijd.

Een waar gebeurde anekdote: Nagel loopt als jongetje van 6 jaar met zijn pake in het weiland. Er moeten hier eieren liggen. Zoeken en toen krak..., oh, pake stond erboven op.

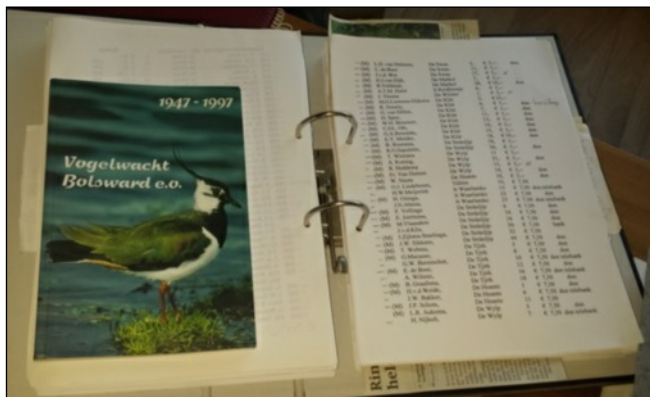
DATE	KIEVIT	GRUTTO	SCHOLEKSTER	DATE	KIEVIT	GRUTTO	SCHOLEKSTER
24.3.66	1		1	19.4.66	2	1	
1.4.66	1		1				
2.4.66	0		1				
3.4.66			1				
4.4.66	2		1				
5.4.66			1				
6.4.66			1				
7.4.66			1				
8.4.66			1				
9.4.66			1				
10.4.66			1				
11.4.66	3		1				
12.4.66			1				
13.4.66	1		1				
14.4.66			1				
15.4.66			1				
16.4.66			1				
17.4.66			1				
18.4.66			1				
Totaal	22		12				

Van de 3 eieren in het nest waren 2 heel en één kapot. Pake pakt het kapotte ei en slurpte zo de inhoud naar binnen.

De jonge Appie slaat het met verwondering gaande en zal het nooit meer vergeten.

Lid van de Vogelwacht in Buitenpost, waar het toen nog de gewoonte was om op 19 april de jaarvergadering te houden, de laatste dag van het eieren rapen. Alle eieren werden dan meegenomen naar de vergadering en verkocht. Voor dat geld werden dan kippen-eieren gekocht en die bracht men naar de zieken.

In 1959 geslaagd voor de Landbouwschool en vond

werk bij de AID. In 1961 kwam de fam. Nagel in Bolsward en hij werd in 1964 Lid van de Vogelwacht Bolsward e.o..

R. v.d. Zee was toen voorzitter. In 1995 werd Nagel secretaris van de wacht, hij nam dit over van Joop van der Meer. Nagel heeft bijna alles van de wacht gedigitaliseerd. De koekactie die

vorm gegeven welke het nu nog heeft. Bolsward in wijken ingedeeld met coördinatoren en koekbezoekers. Het liep als een trein. Nog steeds heeft onze wacht hier profijt van. We zijn er een vermogende wacht door geworden. In 1997, een jaar nadat Nagel de koekactie had overgenomen, groeiden de aantallen van

Dwarsnoord 21 - Tel: 0515-541517 - Workum

't Sud 128 - Tel: 0515-542507 - Workum

Marktstraat 4 - Tel: 0515-572698 - Bolsward

www.bakkerijvanderwerf.nl

1320 naar 2280 stuks! Appie en Djoke zaten dan een volle week tot hun oren in de koeken. Het werd en is een begrip geworden in Bolsward: 'Ah, binne jim der weer met de koeken' is een veel gehoorde kreet als je aanbelde.

De leden- en donateurs-administratie werd ook gedigitaliseerd.

De spin in het web als secretaris van 1995 tot 2009!

En misschien is wel zijn grootste verdienste: het bijna geheel door Nagel geschreven boek: Vogelwacht Bolsward e.o. 1947 - 1997.

Wat een werk heeft deze man verzet voor onze wacht. En nog steeds kun je bij hem terecht als je informatie van vroeger tijden wilt weten.

Al jaren en jaren is hij nazorger van ongeveer 100 hectare. Vanuit zijn huis kan Nagel zo zijn rayon zien liggen. Hij doet het nog steeds met veel plezier.

Hoe ziet hij de toekomst van de wacht en het eieren zoeken?

"Het is een langzaam aflopende zaak. Het is niet anders. Tijden hebben tijden. Straks zijn er hopelijk nog pareltjes over waar we van weidevogels kunnen genieten. Het eieren zoeken is niet meer van deze tijd. Direct inzetten op de nazorg. Er komen andere soorten voor in de plaats". Recent zat er nog een Kiekendief in zijn rayon. Een prachtige vogel, maar ook een rover. Ook de Bunzing en de Steenmarter zijn aanwezig. De predatiedruk

neemt toe op steeds kleiner wordende vogelgebieden die nog rijk aan vogels zijn.

Zoon Jan heeft het virus van zijn vader verspreid in de Polder en heeft er zo'n 20 jaar geleden de nazorg opgezet. Hier mochten nooit eieren worden geraapt en er was ook geen nazorg. Zijn zoon doet ook tellingen voor SOVON.

Dit voorjaar brak Appie zijn enkel, hoe moest dit nu met de nazorg? Dan maar snel opereren en revalideren. En met hulp van Watze Terra toch weer de boel opgepakt. We nemen afscheid na een gezellige ochtend. Wensen elkaar gezondheid toe en hopelijk nog vele jaren als nazorger.

Philip de Vries.

YKEMA OPTIEK
OPTICIEN CONTACTLENSPECIALIST

Marktplaats 4
8701 KG Bolsward
T (0515) 57 76 01

E info@ykema-optiek.nl
I www.ykema-optiek.nl

Jonge Boerenwaluw (G. Visser).

Watersnip (G. Visser).

Koperwiek (G. Visser).

Visarend (G. Visser).

Ooievaar (E. Brandenburg).

Zomertaling (G. Visser).

Strandplevier (G. Visser).

Kievit (G. Visser).

(G. Visser).

Velduil (G. Visser).

Aalscholver en Mantelmeeuw (G. Visser).

Handen ineen voor meer vogels en insecten

SASKIA VAN WESTHREENEN

DEN HAAG Een nationaal Deltaprogramma Biodiversiteitsherstel moet de teruggang van de Nederlandse natuur een halt toeroepen. Boeren, bedrijven en maatschappelijke organisaties slaan de handen ineen.

Voor landbouwers lonkt een eerlijkere beloning voor natuurvriendelijk boeren. Gemeenten, provincies en waterschappen gaan met hun bermen en dijken aan de slag. „Het is niet allemaal treurnis”, aldus hoogleraar en voorzitter Louise Vet gisteren bij de presentatie in Den Haag. „Het is alleen treurnis

als we de kansen niet pakken.”

De afgelopen dertig jaar verdween 70 procent van de insecten. „Zij zijn het voedsel van ons systeem.” De populatie boerenlandvogels zakte dramatisch. „Ik krijg tranen in mijn ogen als ik in de polder loop en geen veldleeuwerik meer hoor.” De bodem raakt uitgeput. „Wat we doen is oogsten, oogsten, oogsten.”

In Friesland heet de kwestie landchapspijn. Tot nog toe draaiden de 19 hoofdrospelers in rondjes om elkaar heen. Nu willen ze samen de teruggang in biodiversiteit stoppen. Daarvoor worden komend jaar eerst resultaten meetbaar gemaakt. Weidevogels zijn relatief

Deltaplan voor biodiversiteit moet teruggang natuur halt toeroepen

makkelijk te tellen. Moeilijker is dat met insecten en met bodemleven.

„We willen mensen belonen die het verschil maken”, stelt Natasja Oerlemans, kwartiermaker namens het Wereld Natuur Fonds. „Maar pas als je het eens bent over hoe je het succes kunt meten, kan een bank

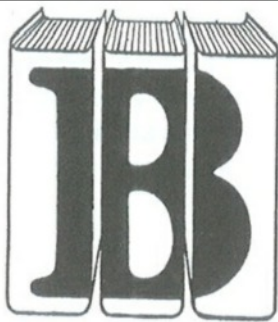
korting geven. Of een zuivelaar een hogere prijs.” Een hoofdrol is weggelegd voor de Rabobank. Zij gaat bij vijftig landbouwers verspreid over Nederland inspanningen en kosten voor de natuur in kaart brengen.

Niet alleen in de landbouw moet de biodiversiteit omhoog. Dat geldt ook voor de openbare ruimte, zoals bermen, oevers en dijken. Agrifirm experimenteert met een kruidenrijke grassoort die tegelijk voedzaam is voor koeien. Natuurmonumenten is bereid pachtcontracten aan te passen voor natuurvriendelijke pachters. De Vlinderstichting lanceert een keurmerk voor bermbeheer. pagina 3

Boeren, bedrijven en maatschappelijke organisaties slaan de handen ineen om de teruggang van de natuur een halt toe te roepen.

FOTO MARCEL VAN KAMMEN

HET BOEKHUIS
boek en kantoorboekhandel

Appelmarkt 6

8701 KH Bolsward

Tel. (0515) 57 77 17

www.hetboekhuis.nl

Noard 17

8711 AA Workum

Tel. (0515) 54 13 14

'We moeten met elkaar de pijn dragen'

VERVOLG VAN DE VOORPAGINA

Het Deltaplan voor de biodiversiteit is geen log bouwwerk, "van veel praten en weinig doen", zegt voorzitter Louise Vet.

"Wij gaan overheden vragen mee te doen en niet achterover te leunen. We moeten jagen en doorgaan."

Voorman Marc Calon van de LTO is vol vertrouwen. Net als Bas Rüter, directeur duurzaamheid van de Rabobank. "Ik zou diep teleurgesteld zijn als we niet op korte termijn de achteruitgang weten te stoppen."

Boeren moeten niet worden beloon voor het aantal vogels of bijen, maar voor de inspanning die ze leveren aan het herstel van de biodiversiteit.

versiteit, vindt Rüter. "Dat gaan we onderzoeken. Wat is nou de netto kostprijsverhoging die exact plaats vindt? Hoe verdelen we de pijn? We moeten ervoor zorgen dat het rondreken. We moeten met elkaar de pijn dragen."

De supermarkten houden zich nog op de vlakte over de eigen rol. Marc Janssen van het Centraal Bu-

'We moeten ervoor zorgen dat het rondreken'

reau voor de Levensmiddelenindustrie (CBL) zei "mededingingstechnisch" geen uitspraken te kunnen doen over hogere prijzen. Hij benadrukt dat slechts 30 procent van de in Nederland geproduceerde waar in eigen land blijft. Juist deze week is het duurzaamheidskenmerk planerit proof gelanceerd. "Er wordt al heel veel gedaan."

*Rabobank Bolsward
werkt voor
de regio.*

*Je eigen bank.
Heel dichtbij.*

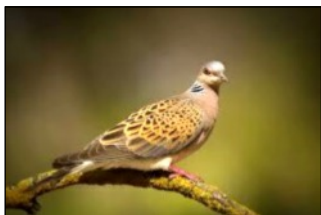

Rabobank

Wij timmeren flink aan de weg voor onze klanten in Bolsward eo. En doen meer dan het leveren van financiële diensten en producten. Zo ondersteunen we vele initiatieven en evenementen in de regio en dragen zo onze lokale betrokkenheid concreet uit.

tel. (0515) 43 70 00

De Zomertortel

De zomertortel, vroeger bekend als tortelduif, is een lange-afstandstrekker uit de familie van e duiven en tortelduiven. Het is de enige Europese duivensoort die 's winters beneden de Sahara verblijft. De soort broedt in bosschages, houtwallen, bosranden, boerenerven en fruitboomgaarden in de buurt van landbouwgebieden. De soort gaat sinds het midden van de 20e eeuw hard in aantal achteruit door de intensivering en homogenisering van de landbouw en anderzijds ook door de intense jachtdruk in de Mediterrane landen tijdens de trekperiode en in de overwinteringsgebieden.

Kenmerken

De zomertortel wordt tussen de 25 tot 28 cm groot en is daarmee iets kleiner

dan de verwante en beter bekende Turkse tortel. De soort is klein en slank met snelle, trekkende vleugelslagen. In de vlucht valt de witte buik en de donkere ondervleugels op. De zomertortel is kleurrijker dan de Turkse tortel, en heeft oranjekleurige veren met zwarte vlekken. De staart is zowel van boven als van onderen zwart met een witte eindrand. De borst is roze en in de nek heeft hij aan beide kanten een klein, zwartgestreept plekje. Heeft een opvallende rode ring rondom het oog. Juveniele zomertortels hebben een grauwer verenkleed en missen de zwartgestreepte plekjes in de nek. De zomertortel lijkt vrij veel op de oosterse tortel die broedt vanaf de oostelijke hellingen van het Oeralgebergte en verder oostwaarts.

Voedsel

Het voedsel bestaat voornamelijk uit akkeronkruiden, maar zaden van gecultiveerde gewassen eten ze ook. Vooral tarwe en koolzaad lijken belangrijk te zijn.

Broeden

De zomertortel legt gewoonlijk twee witte eieren tussen de periode midden mei en midden juni. Deze worden meestal gedurende 13 à 14 (soms tot 16) dagen door zowel het mannetje als vrouwtje geïncubeerd. De jongen vliegen na ca. 20 dagen uit en zijn kort daarna zelfstandig. Bouwt een plat, rommelig nest gemaakt van twijgen. In Engeland vertoonden de vogels een sterke voorkeur voor doornachtige struiken om in te broeden, met name de éénstijlige meidoorn en sleedoorn.

Verspreiding

In het zomerhalfjaar zijn zomertortels aanwezig in grote delen van Europa, met uitzondering van de Scandinavische landen, het noorden van Rusland, Ierland, het noorden van het Verenigd Koninkrijk en de Alpen. De eerste vogels verschijnen meestal in de

Sigarenmagazijn P. Landskroon

Ook voor ...

Staatsloten Lotto/Toto

MARKTPLEIN 5
8701 KG BOLSWARD
WWW.WIJNBERGBOLSWARD.NL
INFO@WIJNBERGBOLSWARD.NL

 HOTELDEWIJNBERGBOLSWARD
 DEWIJNBERG

tweede helft van april in de broedgebieden. Ze trekken in augustus/september weer weg naar de overwinteringsgebieden. Broedt ook in delen van Noord-Afrika en van West-Azië tot aan het westen van China. Daarnaast broeden er geïsoleerde populaties in Egypte en het zuiden van de Sahara. Alle zomertortels die in Europa broeden, overwinteren in Afrika ten zuiden van de Sahara.

Biotop

De zomertortel broedt in onze contreien voornamelijk in bosschages en boomopslag aan de randen van lichte, structuurrijke bossen, houtwallen, boerenerven en fruitboomgaarden, die vaak in de nabijheid liggen van landbouwgebieden.

Geluid

Het geluid is een diep koerend, *turrrrr turrrrr turrrrr*, dat meerdere keren herhaald wordt.

Oorzaak van de achteruitgang

Eén van de belangrijkste oorzaken van de achteruitgang ligt in de Europese broedgebieden, waar ingrijpende veranderingen hebben plaatsgevonden in het landgebruik. Door de homogenisering en schaalvergroting van de landbouw is er minder voedselaanbod voor de soort. In veel gevallen zijn ook houtwallen en bosschages verwijderd uit landbouwgebieden die nestgelegenheid en dekking bieden. Daarnaast ondervindt de soort veel problemen in de trekperiode en overwinteringsgebieden. De soort is namelijk ook een populaire jachtbuit en wordt bejaagd voor consumptie, handelsdoeleinden of puur voor het plezier.

De zomertortel is een soort die ondanks de wettelijke bescherming zeer zwaar te lijden heeft van de jacht. Het aantal zomertortels dat jaarlijks wordt doodgeschoten, wordt op meer dan 1 miljoen geschat. Door de ligging zijn Malta en Cyprus een cruciale plaats voor de uitgeputte vogels om uit te rusten en daar lijken ze dan ook het meest kwetsbaar te zijn. De vogels worden meestal geschoten, maar vangst door middel van lijmstokken, touwen en netten komt ook voor.

In Nederland was de zomertortel voor 1950 (die toen nog tortelduif heette), een "zeer algemeen voorkomende" vogel en tussen 1973 en 1985 werd het aantal geschat op 35.000 tot 50.000. Daarna daalde het aantal zomertortels snel. Volgens SOVON Vogelonderzoek Nederland nam het aantal broedparen in Nederland significant af, met meer dan 5% per jaar sinds 1990. Tussen 1998 en 2000 werd het aantal broedparen op 10.000 tot 12.000 geschat en de daling gaat nog steeds door tot nu met ongeveer 1000 a 1500 broedparen. De zomertortel is in hoog tempo op weg als broedvogel uit Nederland te verdwijnen.

Eelco de Lange.

Geslaagde weidevogelexcursie bij Murk Nijdam

Op zaterdag 19 mei organiseerde onze vogelwacht een uitje naar veehouder Murk Nijdam. Nijdam heeft een melkveehouderij aan de Slachtedijk onder Wommels met zo 'n 40 hectare weiland.

Om tien uur werden wij op het erf van Nijdam welkom geheten door Murk. Murk, een man die boeiend kan vertellen, vertelt dat hij veel liefde voor zijn koeien heeft, maar dat de dames deze liefde wel moeten delen met zijn grote passie voor

de natuur. Van jongsaf aan is de voorliefde voor de natuur er bij Nijdam ingegoten door zijn vader, zo vertelt hij al lopend naar de boot die ons naar de kijkhut brengt. Zijn vader was een echte eierzoeker met wie hij in zijn jonge jaren in maart het land inging om kievitseieren te zoeken. Toentertijd waren deze eieren nog een delicatessen in Nederland, en werden ze gegeten op roggebrood met een radijsje. Dit was bij vele gezinnen het geval, en er was altijd wel een opvolger om de vogels na de maand maart te beschermen tegen de landbouwwerkzaamheden

die de veehouders nog moesten doen. Tot de jaren zeventig ging het in ons land erg goed met de weidevogels, de jaren daarna kampen we met een sterke afname van de weidevogels. Ook in het

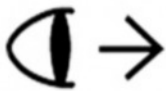
K A P S A L O N B L E E K E R B O L S W A R D

Tot ziens
bij
Kapsalon Bleeker

Jongemastraat 39
8701 JB Bolsward

Tel.: 0515 - 57 25 57
b.g.g. 0515 - 57 59 39
www.kapsalonbleeker.nl

wachtgebied van de grootste het vogelparadijs van Vogelwacht Bolsward zien van de Murk te vinden, zo zien we wij dit terug. Van de ruim onder het genot van een vijfhonderd broedparen kopje koffie en een van de kievit in 2009 heerlijk stukje koek, onder waren er in 2017 nog andere visdiefjes, kluten, driehonderd over. kieviten, veldleeuwerik, Murk zag in de jaren scholeksters, bergeenden, negentig dat het op deze oeverzwaluwen en manier niet goed zou komen met de slobbeenden. Murk vertelt koken met de zelfs dat er een paartje weidevogels op zijn kemphanen door de jaren boerenbedrijf. Hij besloot heen een aantal jongen gericht te werken op groot heeft weten te een weidevogel brengen. Murk laat zien vriendelijke manier. Dit dat boeren en weidevogels deed hij natuurlijk ook al prima samen kunnen in grote lijnen, doordat hij gaan. de werkzaamheden op het Wiebe Palstra. land allemaal zelf
 In de jaren na de milleniumwisseling werd het steeds duidelijker dat de waterpeilverlaging één van de grootste kolonies broedparen van de grutto heeft op regulier boerenland. Maar niet alleen de grutto's weten

 EIZE WIERSMA
 V A K F O T O G R A F I E

Die andere fotograaf

Bolsward 0515 574013
www.eizewiersma.nl

Tellingen en waarnemingen van Eelco Brandenburg

Ook dit jaar mogen we ons weer verheugen op een schitterend verhaal van onze vaste leverancier, Dhr. Eelco Brandenburg. Het is weer indrukwekkend, compleet met mooie foto's. Wat een werk weer verzet! Wat ziet deze man ontzettend veel. Om ja-loers op te worden!

Huiszwaluweninventarisaties in het wachtgebied van de Vogelwacht Bolsward:

De gemiddelde levensduur van de Huiszwaluw is 5 jaar, het geluid is ingetogen: een prettig kwetterende zang en een raspende roep, een zeer sociale levenswijze. Ze kunnen tijdens het broedseizoen *op topdagen (zon-nig)* wel 9.000 insecten per dag verorberen. Maar jammer genoeg een rode Lijst status, want helaas met 80% afgenomen sinds 1970.

Geen insecticiden meer gebruiken en oude nesten laten zitten, (voor de zwaluwen energiebesparend)

werkt positief. Het aantal vleugelslagen is **5,3** per seconde, bij de hieronder genoemde Boerenzwaluw is dit **4,4**.

Een vooruitgang van 33 nesten ten opzichte van 2017. Ik kwam uit op 247 (was dus 214) een winst van 15%! In totaal heb ik in de regio **645** bewoonde nesten geteld (inclusief Zurich, 12 nesten, was echter 30). De inventarisatie dit jaar in het kader van het Jaar van de Huiszwaluw én mijn 30e keer op rij! Een aardige vooruitgang van 10,9% of te wel circa 62 nesten. Mocht ook weleens.

Bolsward bleef vrijwel gelijk: 37 was 38, echter sedert 2004 niet zo laag.

Tjerkwerd: 107 was 101, **Wolsum** van 14 naar 21.

Exmorra ging van 44 naar 49 en in **Schettens** de grootste stijging: namelijk van 17 naar 33!

Bovendien in verband met het Jaar van, extra inspanningen gedaan zoals eenmalig tellen in **Kornwerderzand**, leverde 60 nesten op en wat mijn eindtotaal op **705** nesten bracht.

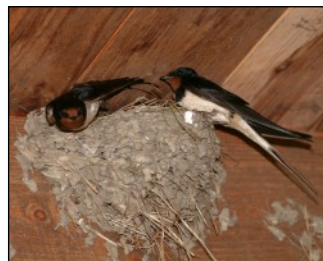
Daarnaast het volgen van ca. 16 van de 27 nesten aan dorpshuis het **Wal-tahûs te Tjerkwerd**. Daar tussen 5 juni t/m 5 september om de 7 á 10 dagen geweest om de nesten nader te bekijken, uiteindelijk 12 nestkaar-

ten 1^e leg gemaakt, en 3 kaarten voor het 2^e broedsel = 25% dus tamelijk weinig, reden zie bij de Boerenzwaluw. Er waren 12 gewone- en 3 kunst-nesten bij betrokken. Op 11 juli heb ik dit hele dorp geteld.

Boerenzwaluw

De locatie **Brandsma Ugolaan** heb ik verscheidene keren bezocht: 7 paren met 9 nesten: geslaagd 7 waarvan 4 eerste broedsels en 1 gelukt na het 1e succesvolle legsel en 2 geslaagde her-legsels, nadat de twee 1e broedsels mislukt waren. Totaal 8 nestkaarten gemaakt om het broedsucces óf het tegenovergestelde vast te leggen. Dus eigenlijk maar één keer een 2e poging na het slagen van het eerste; vroeger hadden de Boerenzwaluwen aanmerkelijk vaker een 2e leg: tegenwoordig veel minder insecten!

De 7 paren zijn inclusief een paartje in **Hartwerd**.

**Metaalhandel
W. Lemstra B.V.**

Inkoop schroot en metalen

**De Marne 206 8701 MH BOLSWARD
Tel: 0515-335649**

Oeverzwaluwen

Helaas geen enkel broedgeval in **Bolsward**, (was 9, daarvoor 16 en 27 in het 1^e jaar) Zeer spijtig! Er uiteraard wel regelmatig gekeken. Oorzaken: misschien concurrentie (nieuwe wand in Deinum, wellicht Zuidwaard).

Makkum, daar in 2018 wel 150 holten in de zandwand, echter die wand bestaat al heel lang, wellicht ook de vele wildgroei van de Brandnetel, Riet, enz.... hoewel dit in het begin van het voorjaar nog niet speelde.

Wat betreft **Nijland**: Het eindtotaal: **9** bezette holten (was 4) ongeveer 4 paren hadden een succesvol 2e legsel, op 20-8 in één holte nog jongen, op 30-8 geen vogels meer aanwezig. Een aantal nestkaarten voor Sovon gemaakt.

Zwarte Roodstaart

Vijf territoria, was vier, (ook waarnemingen J v.d. Meer gebruikt).

Gezien de criteria: fusieafstanden van 200 meter tussen de zingende mannetjes en het feit dat alleen min of meer tegelijk zingende mannen meetellen en dus rekening houden met vele verplaatsingen en daarnaast de datum grenzen: lijkt het me juist om vijf territoria aan te houden i.p.v. 6 of meer.

Ransuil (rode lijst)

Vier maal op verschillende plaatsen in **Bolsward** jongen gehoord en soms ook gezien en daarnaast nog in **Hartwerd, Burgwerd, Hichtum, Nijland, Fols-gare** en even buiten Bolsward richting **Exmorra**, dus 10 was 7, verder 2 territoria: **Wons** en **Ded-gum**.

De waarnemingen zijn voor een deel gerelateerd aan (voor)onderzoek in de maanden maart, april, mei. Sedert 1985 sterk afgenomen (tot minder dan 5.000) door o.a. voedseltekort (intensivering landbouw e.d.), op de zandgronden door predatie van de Havik en minder nestgelegenheid door het consumeren van deze roofvogel van Kraaien en Eksters (nestleveranciers van de Ransuil) enz....

De volwassen uil is standvogel, jongen zwerven eerst, eet met name woelmuizen, in het algemeen jagen ze op gemakkelijke (jonge en zieke) en **voor-al** op veel voorkomende prooien.

De tijd tussen voedselopname en het braken van de ballen bedraagt ongeveer 12 uren, wat overeenkomt met het dagritme van de jacht. Het succes hiervan zit tussen de 25- en de 50%.

De wijfjes zijn tot wel 25% zwaarder dan de mannetjes, de vrouwtjes geven de voorkeur aan kleinere partners, omdat die min-

der gevaar voor ze opleveren. Ze worden gemiddeld drie tot zes jaar, een paartje blijft maar één seizoen bij elkaar.

Slechtvalk Bolsward

Deze vogel was een stuk honkvaster dan in 2017 en het was zeer opmerkelijk dat hij rond half/eind april nog niet vertrokken was, wat heet: op 10 mei, 5- en **24 juni** nog aanwezig. Bovendien waren er dit seizoen af en toe weer eens **2** individuen present (geen paartje) o.a. verschillende keren in december 2017, 29-1-18, 9-3, 30-3-18.

Op 11 augustus weer present op de **Martinitoren**: vrij vroeg! En op 29 september wederom **twee** ex. evenals op 26-10. Ik heb in totaal ongeveer 25 verschillende individuen gezien, o.a. met prachtige razendsnelle steile stootduiken.

Daarom kiest u voor RegioBank

**U bent welkom
bij ons op kantoor**

**U krijgt bij ons
persoonlijke aandacht**

**De Adviseur
die u kent**

**Wij zijn een bank voor
de hele familie**

at**tentiv**

Attentiv A Boskma B.V.

Kleine Dijk lakker 45

8701 HX Bolsward

T 0515-580402

E boskma.bv@attentiv.nl

I www.solideverzekerd.nl

Uw bank dichtbij. RegioBank

Lid van de ABN-Amro groep

RUUD HARINGA

TWEEWIELERS

ruudharinga@live.nl

GROTE DIJLAKKER 58

8701 KX BOLSWARD

0515-572717

VOOR ALLE MERKEN FIETSEN
GAZELLE GIANT VOGUE CORTINA
www.ruudharingatweewielers.nl

Mandarijneend

Oorspronkelijk uit O.-Azië (daar trekvogel), een geliefde soort in watervogelcollecties, komt in Europa vooral in Groot-Brittannië voor, in parken, langs beken.

In ons land is de schatting 200-240 paren (2008-2010), maar is inmiddels in bv. Arnhem flink afgenomen. De watervogeltellingen in dec. 2015 leverden 11 ex. en een maand later: **77** en februari 2016: 24 ex. op. Ik heb de afgelopen jaren enkele pootringen kunnen aflezen (Arnhem) Vorig jaar had ik een broedgeval bij **Beetsterzwaag** (1 jong gezien) en dit jaar jongen bij **Nijetrijne**, 1 territorium bij **Beetsterzwaag**, 2

territoria bij **Olterterp** en 1 in **Gaasterland**.

Voedsel: waterinsecten, maar ook plantaardig materiaal.

Paapje

Op 31 augustus 2 ex. foeragerend om 21.30 op nachtvlinders op het wegje in de **Workumerwaard**, ze profiteerden van het licht van onze koplampen, één ervan had na 6 snel

opeenvolgende pogingen (en dit binnen enkele seconden) een vlinder te pakken. Zeer dichtbij: op nog geen 2 meter, prachtig schouwspel.

Reuzensterms slaapplaatstelling ook op 31-8 bij **Gaast**: 21 ex. kunnen noteren, maar twee dagen later overdag 16.15-17.00 uur telde ik bij de uitkijkbult **It Soal Workum** liefst **75** ex. Reuzensterms, afkomstig uit bv. Estland en op weg naar gebieden langs de Middellandse Zee.

Flamingo Op 1 september bij **Gaast**, dus lekker dichtbij, 10 ex.; eind april/begin mei was ik wederom een poosje in het **Zwillbrocker Venn**

De Wolk Glas B.V.
De Wymerts 2E, 8701 WT Bolsward
www.dewolkglas.nl
www.jaloezieglas.nl

De Wolk Glas voor al uw glaswerk!

**De Wolk Glas:
sinds 1996 producent van
isolatieglas & jaloezieglas**

De Wolk Glas is geen tussenhandel, maar produceert zelf isolatieglas & jaloezieglas in eigen fabriek met de modernste machines en onder de hoogste kwaliteitseisen.

Of u nu een klein stukje enkelglas nodig heeft of uw complete woning wilt beglazen u bent bij ons altijd van harte welkom, ook voor advies of bezichtiging van onze showroom kunt u bij ons altijd vrijblijvend terecht.

- ✓ Isolatieglas HR++
- ✓ Spiegels
- ✓ Gelaagd veiligheidsglas
- ✓ Zonwerend glas
- ✓ Hardglazen deuren
- ✓ Brandwerend glas
- ✓ Glas in Lood
- ✓ Enkel glas
- ✓ Monumenten glas
- ✓ Voorzetramen
- ✓ Plexi glas
- ✓ Figuurglas
- ✓ Draadglas
- ✓ Geluidswerend glas
- ✓ Isolatieglas met roeden
- ✓ Beglazingsmaterialen

**Bekijk nu het productieproces op onze website
dewolkglas.nl**

Glasvervanging van alle soorten glas!

Onze eigen professionele glas schade-/herstelservice staat garant voor een snelle service maar ook met de hoogste kwaliteit. Wij kunnen isolatieglas binnen 24 uur produceren dus u zit nooit lang met glasschade.

- ✓ Eigen fabriek
- ✓ Ontwerp en montage
- ✓ Hoogste kwaliteit
- ✓ Snelle service
- ✓ Totaalleverancier

De Wolk Glas B.V.
De Wymerts 2E, 8701 WT Bolsward
www.dewolkglas.nl

Glasvervanging!

0515-576796

info@dewolkglas.nl

Duitsland, we hebben in juli 7 jongen van een ring kunnen voorzien, eentje daarvan was op 1 september 2018 al bij **Nijemirdum**.

Visarend was o.a. op 17 september wederom bij **Piaam**, zat wel **2** uren in de top van een boom, ook op 17 oktober.

Kluten en Kleine Plevier, Bolsward, baggerdepot Altenburg: op 16 mei 4 Kluten, op 20/22 mei drie ex. Echter op 25 mei was er een bulldozer/hijskraan bezig, mogelijk een nest verloren gegaan, hoewel geen alarmgedrag, erg jammer. Inderdaad: op 27 mei bleek bijna alles ontwaterd en geëgaliseerd, ongeschikt en dus ook geen Kluten meer gezien/gehoord. Zonde! Op 22 mei was hier ook 1 druk alarmerende Kleine Plevier en *nog* een paartje met minder alarm, een waarschijnlijk nest is derhalve mislukt.

IJsvogel Door de strenge koude in februari/maart is deze soort hard achteruitgegaan: in de Gooi- en

KOOP BIJ ONZE ADVERTEERDERS

Zij hebben mede mogelijk gemaakt dat wij dit jaarverslag uit konden geven.

Vechtstreek bv. met 75 á 80% en in Midden Kennemerland/Alkmaar met wel 90%! Daarom zag ik pas op 12-9 m'n tweede in Friesland (**Bolsward** zelf, later op 24/25 oktober) en daarvoor eentje op 15-8 bij Ravenswoud, dit zegt genoeg.

Rosse Franjepoot eind september een 1^e jaars in winterkleed gezien bij **Harlingen**, komt uit b.v. Rusland, IJsland, Spitsbergen (hoog arctische moerassige toendra's) en onderweg naar de kusten van W.-en ZW-Afrika, 20-22 cm, spanwijdte 37-40 cm, mannetje broedt en verzorgt de jongen. Tien tot 20 waarnemingen per jaar in ons land. Lijkt ietsje op de Drieteenstrandloper, de Rosse heeft een wat dikkere snavel dan de Grauwe Franjepoot.

Bladkoning slechts 10 cm ietsje groter dan Goudhaantje, op 14 oktober **Kornwerderzand**, broedvogel van W.-Siberië op 1000 tot 2400 meter

hoogte, lange afstandstrekker, echter vaak naar ZO-Azië en Taiwan, voedsel vooral bladluizen, krekels, spinnen e.d.

Broedzorg vogels ,dus nestkastjes, (vervolgstukje op de Jaargids 2017):

Koolmees Het gemiddelde broedsucces in 2017 was 70,7% voor de 1^e legfels en 64,3 % = **record-hoog** voor de 2^e legfels. De gemiddelde legselgrootte van het 1^e broedsel was 7,8 eieren, en 6,3 eieren voor de vervolglegfels: nog altijd laag over de reeks vanaf 1980 (gemiddelde 8,45!), maar wel bijna 0,75 ei hoger dan het dieptepunt in 2016. Gemiddelde 1^e eilegdatum van het 1^e broedsel was vroeg, ge-

middeld: nl. op 17 april, betekent 9 dagen eerder dan in 2016.

Hun zang heeft wel 40 varianten: ze zingen overal in het territorium een ander liedje om soortgenoten wijs te maken dat het grondgebied al bezet is. In de stad is de zang hoger om boven het auto-rumoer uit te komen. Wijfjes vallen op laag zingende mannetjes, indien een hoog zingende man toch een vrouwtje krijgt, gaat zij meestal vreemd!

Pimpelmees Het gemiddelde broedsucces was 75,5% voor de eerste legfels en heel hoog: 59,8 % voor de vervollegsels. Gemiddeld nestsucces was 77,1% en dat is met 1991 het laagste nestsucces over de reeks vanaf 1982, want tussen 1991 en 2016 was het gemiddeld nestsucces 85,5%. Broedsucces en nestsucces zijn twee afzonderlijke begrippen! De gemiddelde legselgrootte van de 1^e broedsels was 9,72 eieren en 6,28 eieren voor de vervollegsels.

De vrouwtjes gaan vaak vreemd: ze leggen dan meer eieren en de buiten-echtelijke ervan worden als eerste gelegd en uitgebroed, daarom hebben de bastaardjongen een voor-sprong van ongeveer 9 uren op de jongen van de vader die voert.

Krooneend een soort waar ik me de laatste 10 jaar tussen april en augustus zowel als broed- als niet broedvogel, mee bezig heb gehouden. Dit jaar circa **45** (nagenoeg hetzelfde) territoria langs de IJsselmeerkust én omstreken - tussen **Breezanddijk** en **Molkwerum** kunnen noteren. Op 21 augustus, dus ver na het broedseizoen, **110** ex. - meest mannetjes in eclipskleed - langs de Afsluitdijk, richting **Kornwerderzand** waargenomen.

Grote Gele Kwikstaart op o.a. 24 oktober bij de waterzuivering **Bolsward**.

Stadsduiven: In de jaargids van 2015, blz. 40 schreef ik dat ik enkele malen per jaar in de stad Groningen met Kokmeeuwen bezig ben: aflezen van ringen i.v.m. het onderzoek naar de herkomst, de overleving, aantallen, verspreiding e.d. Sinds twee jaar combineer ik dit met de - hier sinds 2016 geringde - Stadsduiven. Nergens anders in ons land worden die geringd. Stam af van

de wilde Rotsduif, die niet in Nederland voor komt.

De Stadsduif **verschilt aanmerkelijk** van de Postduif: aanwezigheid wordt bepaald door voedsel en nestgelegenheid, daarom uitsluitend te vinden in stedelijk gebied (oudere wijken) vanwege afval en zaad en op industrieterreinen (veevoederoverslag), grote gebouwen en bruggen met gaten, richels om te nestelen, wat te vergelijken met rotsen e.d. In principe kunnen ze het hele jaar broeden, maar in de winter toch eigenlijk niet. In Groningen leidde het instellen van een voer-verbod tot een behoorlijke achteruitgang, ze worden ook door Slechtvalken gegeten. De landelijke trend neemt licht af. Het onderzoek richt zich naast de overleving, verspreiding en aantallen, ook op de (eventuele) overlast etc....

Grote Zilverreiger, op 20 augustus **50** ex. op de slaapplek omgeving **Makkum** geteld, op 17 oktober hier **105** ex. én op o.a. 2 maart was er nota bene een tijdelijke (kleine) slaapplek aan

**UW
HOUTEN
VLOER WEER
ALS
NIEUW**

SPECIALIST IN VLOERRENOVATIE

www.thoutenvloertje.nl

Jongemastraat 51 8701 JC Bolsward Tel/ 0515 58 04 82 info@thoutenvloertje.nl

de rand van Bolsward, **Makkumervaart/Exmorraweg**, max. 8 ex. rietkraag en enkele dagen later 2 ex. in bomen hier dichtbij.

Door het strenge winterweer van eind februari/begin maart, was het gros van deze vogels weggetrokken, voornamelijk naar Zuid-Holland, op de slaappleats(en) bij **Makkum** was dan ook geen enkele Grote Zilverreiger meer (te tellen). Slechts enkele kleine groepjes bleven in Friesland, maar op geheel andere plaatsen dan normaal. Op 13 oktober bij **Hieslum** eentje uit Wit-Rusland : geringd als jong op 2 juni 2018 te Zvanets, afstand 1314 km, verstreken tijd 133 dagen.

Andere **Ringmeldingen**: **Rotgans**. Op 28-5 vers dood op **Schiermonnikoog** (met Jappie v.d. Meer), mannetje geringd na het 1^e k.j. bij Kraj Krasnojarsk Rusland, afstand **4107** km, verstreken tijd 11 jaar, 9 maanden en 28 dagen.

Grutto. Op 9 maart bij **Wommels** een ex. dat op 15-6-2014 als jong in Duitsland, Dithmarscher Speicherkoog werd geringd, afstand 472; verstreken tijd 3 jaar en 267 dagen. Eindelijk eens geen Grutto die in de

Workumerwaard e.o. werd geboren!

Nog een Grutto: 17-3 bij **Gaast**, mannetje geringd op 16 mei 2010, **Nijefurd, Workum**, afstand 4 km, na 7 jaar en 10 maanden.

Meerkoet Op 21-1 bij de **Brouwersdyk**, even buiten Workum een ex. met **rode halsband!**

tussen 86 soortgenoten. Geringd na het 1^e k.j. op 9-2-2017 bij de golfbaan van **Leeuwarden**, afstand 39 km, verstreken tijd 346 dagen.

Ooievaar Op 6 april 2018 bij **Akmarijp**, bij Joure, geboren in **1993** en hier ook als jong geringd, verstreken tijd **24 jaar**, 8 maanden en 24 dagen! Ik kom hier eenmaal per jaar om de leeftijden, herkomst e.d. vast te stellen, op genoemde dag 9 individuen kunnen aflezen.

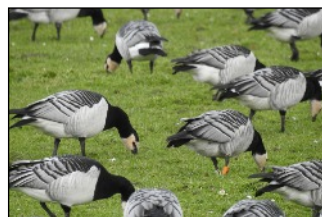
Brandgans: Op 5-2-2018 bij **Gaast**, een mannetje, geringd na het 2^e kalenderjaar, op 24-7-2007 te Nenets, Rusland, afstand 2980 km.

Grauwe Gans: Ook op 5-2-2018, bij **Piaam, Dijksvaart**, geringd na het 1^e k.j. op

28 juni 2017 bij Vagavegen, Noorwegen, afstand 692 km, verstreken tijd 222 dagen.

Grote Mantelmeeuw: 22-10-18 **Lauwersoog**, haven (met Jappiev.d. Meer), geringd

op 23-6-2017 jong te Arendal, Aust-Agder, Noorwegen, afstand 596 km, tijd 486 dagen.

Zilvermeeuw: Op 1 juli **Breezanddijk**, geringd op Texel 24-5-2016, 7^e k.j., afstand 32 km, verstreken tijd 768 dagen.

Kemphaan: Op 24 april **Workumerwaard** bij het uitkijkplateau, mannetje geringd op 16-11-2013 polder **Geele Strand** (is de Wor-

kumerwaard), afstand 1,4 km verstreken tijd 4 jaar, 5 maanden en 8 dagen.

Knobbelzwaan wijfje op 11-9 tegenover zorginstelling **Avondrust Makkum IJsselmeeroever**, geringd 21-8-2016 Noordhorn Groningen, 95 km verstreken tijd 2 jaar en 21 dagen. **Goudplevier** (vers) dood gevonden door Tonnie Witteveen, **Cnossenlaan 3**, op zijn land, half september, geringd in de Workumerwaard op 10-9-2016 1e k.j., afstand 10,3 km, verstreken tijd 735 dagen (2 jaar en 5 dagen).

Kleine Rietgans Op 8-10 bij **Sandfirden** ongeveer 325 ex. waarbij drie geringde: een wijfje met een halsbandzender van 38 gram (2 zonnepaneeltjes) 1 augustus jl. op Spitsbergen, afstand iets meer dan 3.000 km, én 2 mannetjes geringd mei 2017 te Ekne, Noorwegen, afstand ongeveer 1800 km, een ervan zag ik eerder: november 2017 bij **Nijland**.

Lepelaars Op 2 september liefst **99** ex. vanuit de hut **Piaam**, en dicht voor me foeragerend, machtig schouwspel, een aantal ringen kunnen aflezen waarbij:

een jong geringd 2012 Terschelling, afstand 43 km, idem man 2008 Schiermonnikoog 76 km, Jong 2002 Vlieland 39 km en deze zag ik eerder:

september 2009 Hen-naard en maart 2015 Zurich
Jong 2015 Onderdijk NH 35 km
jong 2011 Den Oever NH 26 km.

E.W.F. Brandenburg.

Mode in Bolsward

VISSER MODE menswear & womenswear ELEVEN Fashion & Lifestyle CECIL

VISSER MODE
menswear
Marktplein 3 Bolsward

Tel: 0515-767008

VISSER MODE
womenswear
Dijkstraat 3 Bolsward

Tel: 0515-572387

CECIL MODE
Marktstraat 15
Bolsward

Tel: 0515-577998

ELEVEN
Fashion & Lifestyle
Appelmarkt 11
Bolsward

Tel: 0515-767288

www.modeinbolsward.nl

Nazorgcijfers per rayon (hoofdsoorten)

Zoals u op de volgende pagina's kunt zien zijn de tabellen van de nazorgcijfers per rayon aangepast: er zijn nu meer gegevens betreffende het resultaat per broedsel, de oude en nieuwe rayonnummering

zijn opgenomen vanwege her-nummering rayons. Volgend jaar is enkel nog de nieuwe rayonnummering te zien. De reden hiervoor is dat alle rayons, waar geen vogels meer zitten en geen nazorg wordt gedaan, zijn verwijderd. Mede wegens het overlijden van Jaap van

Lingen is het dit jaar niet gelukt om de trendgrafiek van de vier hoofdsoorten in de gids op te nemen. We gaan ervan uit dat deze gegevens volgend jaar wel weer opgenomen worden.

Redactie.

Tel: 06 - 50 62 34 45 E-mail: info@kienstrabestrating.nl
Internet: [Http://www.kienstrabestrating.nl](http://www.kienstrabestrating.nl)

KOOP BIJ ONZE ADVERTEERDERS

**Zij hebben mede mogelijk gemaakt dat
wij dit jaarverslag uit konden geven.**

RAYON oud	RAYON nieuw	VOGELWACHTERS	OPP ha	JAAR	KIEVIT ne pa	GRUTTO ne pa	SCHOLEK. ne pa	TUREL. ne pa	UITGEKOMEN				VERLOREN				ONBEKEND			
									K	G	S	T	K	G	S	T	K	G	S	T
1	1	Vliegende brigade T. Bijlsma	98	2018	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
2	2		64	2015	1	11	1	1	2											
				2016	2	9	5	3	6											
				2017	5	0	0	3	2											
3	3	R.O. Stoeliga F.R. Kroontje G. Terpstra	50	2018	9	0	1	3	1	0	0	0	0	0	0	1	0	9		
				2015	11	11	2	5	5									0		
				2016	1	0	2	2	1									0		
				2017	6	10	3	3	4									2		
4	4	A. Nagel	46	2018	1	5	1	3	3	0	0	0	0	0	0	0	1	5		
				2015	5	1	4	1	1								3	3		
				2016	7	2	3	3	0											
				2017	10	5	3	3	4											
5	5	S. de Boer	67	2018	6	2	2	3	3	2	0	0	0	0	0	0	6	5		
				2015	0	0	0	0	0								3	3		
				2016	0	0	0	0	0											
				2017	0	0	0	0	0											
6	6	A. Nagel	36	2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
				2015	0	0	0	0	0											
				2016	0	0	0	0	0											
				2017	0	0	0	0	0											
7	7	E. Rosenau A. Knol C. Knol A. Tuinenga	114	2018	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0		
				2015	0	1	0	0	0								0	0		
				2016	3	0	0	0	5											
				2017	2	4	4	4	3											
8	8	S. Witteveen R. Witteveen	62	2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
				2015	2	16	6	6	6											
				2016	2	10	6	6	0											
				2017	5	13	5	5	3											
10	9	G. Hofstra Vliegende brigade	40	2018	7	0	12	3	0	1	0	0	0	0	0	0	7	1		
11	10			2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
				66	2017	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
				2018	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
12	11	W. Terra	116	2015	14	2	4	4	1											
					2016	8	7	3	0											
					2017	20	4	7	1											
				2018	15	0	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	15	1		
13	12	B. Scheffers J. de Boer	53	2015	3	20	0	5	5								3	0		
					2016	0	12	2	4											
					2017	1	11	2	3											
				2018	0	4	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	4	1		
15	13	A. van der Wagen 0515-573717	53	2015	0	5	5	1	1								0	0		
				2016	2	17	4	2	2								3	1		
				2017	1	5	0	0	1								0	0		
				2018	0	3	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1		

RAYON oud	RAYON nieuw	VOGELWACHTERS	OPP ha	JAAR	KIEVIT ne pa	GRUTTO ne pa	SCHOLEK. ne pa	TUREL. ne pa	UITGEKOWEN			VERLOREN			ONBEKEND		
									K	G	S T	K	G	S T	K	G	S T
16	14	E. Wiersma	32	2015													
				2016		5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
				2017	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17	15	W. Palstra	51	2015	1	4	1	1	1	1							
		M. Scheltinga		2016	0	2	1	1									
		A. Palstra		2017	2	7	2	1									
17A	16	W. Palstra	51	2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
		M. Scheltinga		2015	4	11	3	5									
		A. Palstra		2016	9	8	3	0									
				2017	3	23	1	4									
				2018	1	0	3	7	0	0	0	0	0	0	1	18	3 7
18	17	J. Hibma	55	2015	8	2	2	0									
		R. Hibma		2016	0	0	0	0									
		S. Hibma		2017	0	0	0	0									
		W. Hibma		2018	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23	18	J.H. de Groot	93	2015	35	45	13	16									
		J. H. Kroese		2016	32	68	14	25									
				2017	30	67	15	48									
				2018	23	62	7	17	3	1	0	0	3	0	0	22	58 23 17
24	19	Vrij rayon		2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
25+10	20	G. Hofstra	36	2015	0	0	0	0									
				2016	1	0	0	0									
				2017	0	0	0	0									
26	21	Vrij rayon		2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28	22	G. Eijer	101	2015	10	10	6	3									
		D. Eijer		2016	8	8	6	3									
				2017	7	9	4	2									
				2018	8	9	5	0	2	0	0	3	6	4	1	2	1 1 1
29	23	A. Groeneveld	206	2015	0	0	0	0									
		S. Vellinga		2016	0	0	0	0									
		B. Veenstra		2017	0	0	0	0									
33	24	G. Hofstra	60	2018	11	1	2	0	0	0	0	0	0	0	11	1	2 0
				2015	0	0	0	0									
				2016	0	0	0	0									
				2017	0	0	0	0									
				2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	25	J. Adema	133	2015	15	9	3	2									
				2016	27	11	4	0									
				2017	0	0	0	0									
				2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36	26	J. Ykema	68	2015	2	5	4	1									
		L. Okkema		2016	0	4	0	0									
				2017	0	3	1	1									
				2018	11	2	2	0	1	5	6	3	2	1	1	0	0 0 0 0

RAYON oud	RAYON nieuw	VOGELWACHTERS	OPP ha	JAAR	KIEVIT		GRUTTO		SCHOLEK.		TUREL.		UITGEKOMEN				VERLOREN				ONBEKEND			
					ne	pa	ne	pa	ne	pa	ne	pa	K	G	S	T	K	G	S	T	K	G	S	T
37	27	M. Lemstra	42	2015 2016 2017 2018	2	5	3	5	3	10	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	5	5	0
38	28	K. Ypma- Hylkema	65	2015 2016 2017 2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
42	29	K. Ypma- Hylkema K. Ypma	26	2015 2016 2017 2018	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
43	30	A. Nagel	46	2015 2016 2017 2018	0	3	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
44	31	A. van Lingen	59	2015 2016 2017 2018	0	2	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
45	32	R. Bakker M. Bakker	61	2015 2016 2017 2018	0	15	5	0	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
47	33	J. Ykema	30	2015 2016 2017 2018	0	3	2	0	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
50	34	J. van Abbema Joh. van Abbema	48	2015 2016 2017 2018	0	8	6	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
51	35	J. Blanksma	27	2015 2016 2017 2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
57	36	Y. de Boer K. de Boer	59	2015 2016 2017 2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
58	37	K. Ypma K. Ypma- Hylkema M. Ypma	42	2015 2016 2017 2018	1	2	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3	0

RAYON oud	RAYON nieuw	VOGELWACHTERS	OPP ha	JAAR	KIEVIT ne pa	GRUTTO ne pa	SCHOLEK. ne pa	TUREL. ne pa	UITGEKOMEN				VERLOREN				ONBEKEND			
									K	G	S	T	K	G	S	T	K	G	S	T
59	38	L. Okkema	40	2015 2016 2017 2018	10 3 2 9	2 6 5 0	4 1 0 1	1 2 0 0				2 0 0 0	0 0 0 4	0 1 1 0				3 0 0 0		
60	39	E. Rosenau A. Knol C. Knol	36	2015 2016 2017 2018	0 5 14 4	1 3 8 2	1 3 2 4	0 3 2 0	0 3 2 1											
61	40	A. Tuinenga J. vd Wal L. de Boer	61	2015 2016 2017 2018	17 20 22 19	0 9 7 0	6 2 3 3	1 2 0 0					11 0 2 0	2 0 2 0				5 0 0 0		
62	41	Vrij rayon	48	2015 2016 2017 2018	3 0 1 0	0 0 0 0	1 0 0 0	0 0 0 0												
64	42	Vrij rayon	64	2015 2016 2017 2018	3 2 0 0	0 6 0 2	0 1 0 0	0 0 0 0												
66	43	M. Ypma	18	2015 2016 2017 2018	16 24 17 1	17 14 13 2	7 11 7 3	4 0 3 0												
68	44	Vrij rayon	59	2015 2016 2017 2018																
72	45	G. Hofstra	38	2015 2016 2017 2018	3 4 3 0	0 0 0 0	1 0 0 0	0 0 0 0												

RAYON oud	RAYON nieuw	VOGELWACHTERS	OPP ha	JAAR	KIEVIT		GRUTTO		SCHOLEK.		TUREL.		UITGEKOMEN				VERLOREN				ONBEKEND			
					ne	pa	ne	pa	ne	pa	ne	pa	K	G	S	T	K	G	S	T	K	G	S	T
73	46	M. van Spanning R. de Lange D. van Spanning	21	2015	8	43	8	8																
				2016	3	31	6	7																
				2017	6	18	11	1																
				2018	5	0	19	0	8	0	8	0	3	15	6	4	2	1	2	4	0	3	0	0
75	47	M. van Spanning R. de Lange D. van Spanning	20	2015	41	4	2	2																
				2016	27	3	3	0																
				2017	23	12	5	5																
				2018	25	0	2	0	4	0	0	0	2	0	0	0	21	2	4	0	2	0	0	0
76	48	G. Hofstra	16	2015	10	2	0	0																
				2016	22	2	5	0																
				2017	18	11	3	3																
				2018	15	7	3	2	3	2	1	0	0	0	0	0	2	0	0	15	5	3	2	
77	49	J.W. Postma	32	2017	11	17	1	1	5															
				2018	9	0	12	8	1	0	7	5	8	0	0	3	1	1	1	1	0	11	0	3
				2017	9	4	2	4	2	2	1													
				2018	16	0	13	0	0	2	4	0	0	0	0	0	5	1	0	0	11	12	0	4
79	51	B. Bijlsma	33	2017	1	8	1	1	3															
				2018	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
				2017	1	4	1	1	1															
				2018	5	0	4	0	2	0	0	0	2	3	0	0	1	0	0	0	2	1	2	0
81	53	B. Bijlsma	17	2017	2	3	2	1	2															
				2018	53	0	14	7	1	0	1	8	0	0	0	0	0	0	0	53	14	1	1	
				2017	3	0	0	0	3	0														
				2018	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	0	0	0
83	55	L. Altena	63	2017	0	2	1	0																
				2018	5	0	3	0	1	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	5	2	1	2	
				2017	1	2	2	0																
				2018	2	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	0	0
85	57	Vrij rayon	41	2017	1	1	1	1	0															
				2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
				2017	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
				2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	59	Vrij rayon	35	2017	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
				2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
				2017	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
				2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	61	Vrij rayon	43	2017	0	0	0	0	3	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
				2018	0	0	4	3	0	3	0	2	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0
				2017	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
				2018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Overzicht overige soorten in ons wachtgebied.

Soort	Aantal	Opmerking
Roek	3	vorig jaar veel meer!
Meerkoet	39	
Wilde eend	27	
Veldleeuwerik	7	
Pimpelmees	1	
Koolmees	3	
Waterhoen	4	
Zwaan	2	
Fuut	4	
Graspieper	5	
Kuifeend	7	
Ekster	2	
Bergeend	3	
Slobeend	12	
Krakeend	3	
Gele kwikstaart	2	
Witte kwikstaart	3	
Spreeuw	1	
Merel	1	
Buizerd	1	
Torenvalk	2	
Zwarte Kraai	4	

Bronvermelding foto's:

- Omslag: G. Visser en Internet;
- Pagina 32: G. Visser;
- Pagina 37: W. Palstra;
- Pagina 39 t/m 49: E. Brandenburg;
- Pagina 58: Boven W. Palstra, onder G. Visser;
- Pagina 24 en 25: P. de Vries;
- Overige foto's jaargids: Internet.

Na gedane arbeid, lekker genieten.....

Lunter's Warenhuis
Appelmarkt 15 Bolsward

HEMA